

1934.

საქართველოს
ბავშვთა გაზეთი

თავმოებრალი

1934

№ 5-6

ქართული

პროლეტარებო ყველა ქვეყანასა, შეერთდით!

ოქტომბრელი

ქრეფილთვიური საბავშვო ჟურნალი № 5-6.

მაისი — ივნისი
წელი
1934

საქართველოს ბ. კ. ო. ცენტრალური ბიუროსა
და განათლების სახ. კომისარიატის ჟურნალი
მცირეწლოვან ბავშვთათვის.

შინაარსი

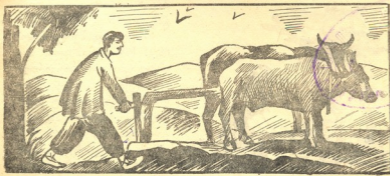
გვ.

1. პირველი უღელი, — იანისა 1
2. მერცხალი პიონერი, — ნ. ტყეშელაშვილისა 2
3. ქალაქგარეთ, — გიორგი კაჭახიძისა 6
4. სკოლისაკენ, — ლაერ. ჭიჭინაძისა 7
5. მინდორში, — ნ. შველიძისა 11
6. მამუკას ტყუილები, — გ. კალანდაძისა 12
7. ჩენი რაზმის ედიხონი, — ალ. ბილანიაშვილისა 18
8. ალუკო, — თ. მოდებაძისა 19
9. პირველი მაისი, — ლადო გეგეჭკორისა 21
10. ვასკა — ავიატორი, — გადმოკეთებული შ. თაბუკაშვილის მიერ . . . 22
11. ჯიმ კროუ, — თარგმანი ელ — ისა 27
12. მგელი და მელა, — გ. ლომთათიძისა 30
13. ოქტომბრელი, — დ. ბერიკაველისა . . . . . უდაზე

კირველი ულელი.

ვერ იყენებს უღელს ნიშა,
 გაურბის და ავიც ხდება,
 უზრუნველი რბენა-ბტომა
 კიდევაც არ ავიწყდება.
 დღეს პირველად სიცოცხლეში
 მოსახნავად ერგო ყანა
 და შეუბეს უღლის ცალად
 ხარი მჭლე და ბებრუხანა.
 იფნის უღლით დაამძიმეს, —
 უფრო მალე გარდიქმნება, —
 ზედაც მეხრე შემოუჯდა,
 არ გასწიოს არ იქნება.
 აპეური გაუნასკვეს,
 სახნავია ძნელად ყანა,
 სახნისს მოსდო გუთნისდემამ
 და ქვესკენელში ჩაიყვანა.
 რცხილის სახრე დაიჭირა,
 ფიცხელი და ცხარზე ცხარე,

არ გაჭიმავე?
 არ გაყვს, ნიშავ,
 არც მცველი და არც შემწყალე.
 განა იქნებ ხის უღელი
 გეუცხოვა, გეადრევა?
 განა იქნებ არ შეგფერის
 გუთნისა და უღლის თრევა?
 იქნებ ფიქრობ: ძველებურად
 უღარდელად სძოვდე ბალახს;
 იქნებ ფიქრობ მურა ძაღლთან
 კვლავ კიდილს და ხათაბალას?
 ნახე?
 მურაც აგერიდა
 და არც ისე უმიზეზოდ:
 დაეზარდა ნიშას რქები,
 გაუხეშდა, გვერდში მცემსო,
 რა დროს მაგის თამაშია,
 რა უბრალოდ კარგავს ჯანსო.

ქედს უღელი უნდა ედოს,
მიდიოდეს აღზევანსო.
მართალია, ნიშავ, მურა:
დავაჟაკადი, გახდი ხარად,
ტანს დაგეტყო დასრულება,
რქები ნამგლად მოიხარა.
და შეგხარის კოლმეურნე,

გიყვავებს და ავიც ხდება:
ხარი გახდი, ნიშა, ხელში
აბა, რისთვის გავიწყდება?
მამ გაუწი, გასწი უღელს,
მოსახნავად გერგო ყანა,
ეგ მოცალე ვერ გაჯობებს,
ხარი მქლე და ბებრუხანა!

იანი.

მერსხალი პიონერი

— ჰაი, შე ყაჩაღო! — შესძახა მიხომ ციცუნისა, თან ხელი სტაცა ყელში და პირიდან მერცხლის ბარტყი გააგდებინა.

— რა მოხდა, შვილო? — შეეკითხა მელანო სკოლიდან დაბრუნებულ მიხოს.

— ხედავ, დედი, ციცუნისა რა ოინი ჩაუდენია: მერცხლის ბარტყი პირიდან ძლივს გავაგდებინე.

— ყოჩაღ, შვილო, ყოჩაღ! მაგ არამზადა ასე ემტერება ამ საყვარელ ფრინველს. მომეცი, შვილო, ვნახო. ვაი თუ სულ დაკარა, სუსტია, ახლად დაფრენილი, თორემ დიდს ვერ დაიჭერს, მაგას საკბილოდ ვერ მიაართმევენ.

მელანომ მერცხლის ბარტყი გულდაგულ დაათვალიერა.

— დიდათ არ არის დაშავებული, დაიჭი, მე ცოტა იოდი მაქვს, მოვიტან.

მელანომ იოდი გამოიტანა, მობანა დაკაწრული ადგილები და იოდი წაუსვა. მერცხალი სულ ფართხალებდა.

— დედა, გული ძალზე უცემს, ალბათ, ეშინია ჩვენი.

— არა, შვილო, კატისაგან არის შეშინებული, საყვარელ მერცხალს ადამიანი არ ერჩის. აი თაგვი, ვერთაგვა, კვერნა და კატა ემტერებიან: ბუდეს უნგრევენ, კვერცხებს და პატარა ბარტყებს უსპობენ. როცა მოიზრდებიან ბარტყები და ფრენას კარგად შეძლებენ, ესენი ვერას დააკლებენ.

მელანომ კიდევ გაათავა მერცხლის მოვლა და უნდოდა გაეშვა.

— არა, დედი, გენაცვა, მე გალიაში ჩავსვამ, ძლიერ კარგად მოვუვლი, იჭიკჭიკოს ჩვენთვის.

— შვილო, გალიაში მერცხლის ჩასმა ყოველად შეუძლებელია: ვერ იტანს ტყვეობას, თავისუფლება უხდება, მალლა ცაში ნავარდობა. ხომ ხედავ, მერცხალი ყოველთვის მალლა ფრინავს, იქ პოულობს თავის საზრდოს. მერცხალი შორს ხედავს და ფრენის დროს იჭერს კოლოებს, ბუზებს, პეპლებს და სხვა მწერებს. აქ შენს გალიაში როგორ გაძლებს, მოკვდება და ჩვენ ამისთანა კობტა, ლამაზი და ცქრიალა ფრინველი მოგკლათ?!

ამათ ლაპარაკში მიხოს ამხანაგებმა, რომელნიც სკოლიდან შინ ბრუნდებოდნენ, გაიგონეს მიხოს ეზოში ხმაურობა, შემოვიდნენ მასთან და დედა-შვილის ლაპარაკს ყური დაუგდეს.

— დედა მელანო, ჩვენმა მასწავლებელმა ბევრი რამ გვიამბო მერცხალზე. მერცხალს დიდი სარგებლობა მოაქვს ადამიანისათვის.

— დედა მელანო, — მიმართა პატარა დიტომ მიხოს დედას, — ნება მოგვეცი ცოტახანს ვუცქიროთ ამ მშვენიერ ჩიტს და მერე გაუშვებთ.

— კეთილი, აბა თქვენ იცით, როგორ შეასრულებთ თქვენს სიტყვას, მე კი ოჯახს უნდა მივხედო. ამ სიტყვებით მელანო

სახლში შებრუნდა, მიხომ მერცხალი გალიაში ჩასვა და ზემოთ მაგიდაზე დადგა.

— ნეტავი ვიცოდე, მერცხალი რუსეთში თუ არის? — ხა პატარა დიტომ.

— რუსეთში კი არა, მთელ დედამიწაზეა, — განმარტა სანდრომ. — ის თბილ ქვეყნებში მეტხანს ცოცხლობს, და სადაც დიდი ზამთარი იცის, იქ ცოტახანს. მერცხალი ხომ მწერებით იკვებება, ამიტომ თოვლს გაურბის. ჩვენთან მოფრინავს მარტის ბოლო რიცხვებიდან 15 აპრილამდის, ამიტომ მას გაზაფხულის ჩიტს ეძახიან. მერცხალი ჩვენთან რჩება სექტემბრის დამლევამდის, მერე თბილი ქვეყნისკენ მიფრინავს, მეტ წილად აფრიკაში. იქ სულ არ იცის ზამთარი. ვერც დიდ სიცხეს იტანს მერცხალი და როგორც კი ჩამოცხება იქ, ჩვენკენ მოფრინავს.

— რატომ ჩვენ ვერ ვხედავთ, როდესაც ისინი იქით მიფრინავენ, ან აქეთ მოფრინავენ? — იკითხა მიხომ.

— ისინი ღამით მიფრინავენ ყველა ერთად. ისვენებენ მაღალ ადგილზე, ხშირად ეკლესიის სამრეკლოზე ან გუმბათზე. როდესაც უფროსები მისცემენ ნიშანს, მაშინ წამოიშლებიან და მიფრინავენ. მათში წესრიგი სასტიკად დაცულია, უფროსებს უჯერებენ.

— დიახ, — უბასუხა დოდომ, — უფროსებს გამოცდილება აქვს, დაკვირვება, რამდენჯერმე უმგზავრიათ. ახალგაზრდებმა რა იციან უცხო ქვეყნისა, ამიტომაც უჯერებენ უფროსებს და მიჰყვებიან მათ მწყობრად.

— ძალიან გამრავლებული მდინა აქედან მერცხლები? — იკითხა მიხომ.

— ის ისე სწრაფად არ მრავლდება, როგორც ბელურა, ის ორჯერ გამოიჩეკს, თუ ამინდი და სხვა გარემოება ხელს უწყობს. 4—ნ ბარტყს ჩეკს, მაშინ, როდესაც ბელურა 4-ჯერ გამოიჩეკს 6—8 ბარტყს თითო გამოიჩეკაზე.

მერცხალი, როგორც იცით, ბუდეს სახლში იკეთებს — ქერში, ფანჯრის ზემოთ, — როგორც მოახერხებს. ნისკარტით აიღებს მსუქან მიწას, დაარგვალებს, ნერწყვით ერთიმეორეს აწებებს. ორივე მერცხალი 8 დღეში ბუდეს მოათავებს. მერე შიგნიდან გამოაფენენ რბილ რამეს: ბუმბულს, ღინღოს, პატარა ფრთას, თმას, რომ კვერცხები თბილად და რბილად იყოს. გამოიჩეკის წინ ორივე მერცხალი ბუდეს ასწორებს, რომ პატარა ბარტყები არ შეწუხდნენ. ბარტყები 12 დღეზე გამოიჩეკება, თუ ამინდი კარგია, თუ არა და 17 დღეზე. ორივე მშობლები გულდაგულ კვებავენ ბარტყებს. მესამე კვირას ბარტყებს შეუძლიათ მი-

ჰყვენ თავის მშობლებს ფრენაში. მათ სალამოობით ბუდეში აბრუნებენ, შემდეგ ხეზე მოაწყობენ მოხერხებულად და ამის შემდეგ თავს ანებებენ შეილებს.

— არა, ფრენა როგორი სწრაფი იცის, თვალს ვერ მოატან! — გატაცებით ამბობდა მიხო.

— მაინც როგორი? ჩემი ბიძა თავის ყორანათი მაგას ვერ დაეწევა? — ამაყად წარმოთქვა ლადომ.

— ხა, ხა, ხა, — გადიხარხარეს ბავშვებმა.

— შენი ბიძა ყორანაზე კი არა, რაშზე რომ შეჯდეს, მაინც ვერ დაეწევა, ჩემო ლადო: მერცხალი არა თუ ცხენსა და მატარებელს უსწრებს, ზოგ შემთხვევაში აეროპლანსაც დაეწევა. საათში 100 კილომეტრს აკეთებს. მე გამიგონია აგრეთვე, რომ პატარა ჩიტებს უყვართ მერცხალი, რადგან ის როცა დაინახავს, რომ ძერა, ქორი ან მიმინო სანადიროდ გამოვლენ, ნიშანს აძლევს, ჩიტები იმალებიან და ამით გაჭირვებიდან იხსნის მათ. მერცხალს არ დაედევნებიან ეს მონადირე ფრინველები, რადგან ვერ დაეწევიან.

— ბიჭებო, ბიჭებო! — დაიყვირა დიტომ, ხედავთ, ჩვენი მერცხალი პიონერი ყოფილა.

ყველა განცვიფრდა. მიუახლოვდნენ მერცხალს, რომელსაც ამდენ ხანს თავი ჰქონდა ჩაქინდრული. ახლა თავი მალლა

აელო და ხან იქით, ხან აქეთ იხედებოდა, თითქო გალიიდან გამოსავალს ეძებსო.

— ამხანაგებო, — მიმართა სანდრომ მოწაფეებს. — დიტო მართალია, ზოგიერთ მერცხალს ყელზე ბუმბლი ისეთი წითელი აქვს, როგორც ჩვენი ყელსახვევია.

— მაშ, ფრინველებში მერცხალი პიონერი ყოფილა. მერცხალი ხომ სწრაფმოქმედია, შორსმხედველი, მანებლების მომსპობი, გაქირვებაში მშველელი, ლამაზი, სასიამოვნო მოქიქ-ქიკე, ერთი სიტყვით, ყველასათვის საყვარელი.

— ვაშა, ვაშა, ჩვენს ამხანაგ პიონერ მერცხალს! — შესძახეს ბავშვებმა.

შემდეგ კი გააღეს გალია. მერცხალი სწრაფად გამოფრთხილდა, ჭიკჭიკით მალდა, მალდა აფრინდა და მალე არემარეს მიეფარა.

ნინო ტყეშელაშვილი.

ბავშთა დღეა,
ვმხიარულობთ,
არ გვაკლია ზრუნვა, მოვლა,
ქალაქიდან ამ მალლობზე
დიდმა აეტომ მოგვაქროლა.
ახლო ტყე და ბუჩქებია,
ქვევით ხევში ვამჩნევთ ტირიფს...
ვილაც ტყეში უკოავს თარზე,
საღლაც კიდევ მღერის სტვირი.
ვერ ვისვენებთ,
ვბტივართ, ვცეკვავთ,
მებარაბნე არის კოტე,
ვზმაურობთ და ვესალმებით
მწვანე ბალახს,
მწვანე ყლორტებს.
გახაფხულის გრილი სიოც

არის ცელქი, არის ურჩი,
ბევრჯერ თვალის დასატკობად
დაარხია ვარდის ბუჩქი.
ფერმკრთალი და საამოა
აქ ხეების ყველა ჩერო...
ყვავის მიწა, და არ ვიციტ,
თვალი თუ სად შევაჩეროთ!
ეს შისი მაინც მუდამ
ასე მოდის, ასე გვალხენს,
მოზეიმე ბავშვების ხმა
ეფინება მთის ბალახებს.
აქ რა დაგვლლის!
გავერთობით,
გავაკეთებთ ვარდის კონებს,
საღამოს კი დიდი აეტო
ისევ უკან გავვაქროლებს...

გ. კაჭახიძე.

სკოლისაჲს

1

დილა.

ტფილისის დილის კრიალა ჰაერში ახლადამოცურებული მზის სხივები დათამაშებს. ქუჩები თანდათან ივსება ხალხით. ყველა თავის საქმეზე მიიქარის.

ლამაზად ჩაცმული ბავშვები სიხარულით მიხტინ სკოლისაკენ. ისინი იცინიან, ოხუნჯობენ და თავიანთი გაკვეთილების შესახებ საუბრობენ.

— მე გუშინ მთელი დღე ვიმეცადინე და გაკვეთილები კარგად დავისწავლე. ჩემი სიბეჯითით მასწავლებლებსაც გავახარებ. მათ ძალიან უყვართ ბეჯითი მოწაფეები, — ღიმილით მიმართა ამხანაგებს ლოყებთაწითლებულმა თინამ.

— გავეთილი მეც კი ვისწავლე...

— ოჰ, ეგ ხომ მეც ვისწავლე...

ჯგუფად მომავალი პატარა გოგონები ასე ალაპარაკდნენ თინას სიტყვების გამო.

ქუჩები ხმაურშია გახვეული და ამ ხმაურს ბავშვების წკრიალა ხმებიც უერთდება.

პატარა გოგონების ჯგუფიდან ლეილამ დაიწინაურა.

მან ყველას გაასწრო, მერე შემოტრიალდა და ამხანაგებს არაჩვეულებრივი მხიარული სახით მიმართა:

— გაკვეთილი?! გაკვეთილი განა მე კი არ ვიცი?

— მაშ ხევა რაღა უნდა გვესწავლა? — მიადახეს თითქმის ერთხმად გაკვირებულმა ბავშვებმა და უცებ დაფიქრდნენ.

— იქნებ გაკვეთილებს გარდა გვქონდა რამე დავალება...
ვითომ იყო?! რატომ არ გვახსოვს? რატომ ლეილამ დაიმკხა...
რა და ჩვენ კი...

ისინი ასე დააფიქრა ლეილას მომართვამ, რადგან მის სიტყვაში ნათლად ჩანდა, რომ გაკვეთილებს გარდა კიდევ დავა-
წავლა რაღაც. მათი ფიქრი დიდხანს არ გაგრძელებულა, და
ისევ ლეილას პასუხმა მიიპყრო ყველას ყურადღება.

— გახსოვთ, გუშინ ჩვენი ქურნალი რომ დაგვირიგეს, „ოქ-
ტომბრელი“?

— ვიცით, ვიცით! — გაისმა პატარა გოგონების ხმა. მათ უეც-
რად გაუბრწყინდათ სახე, პატარა ტუჩებზე იკბინეს და წარბები
მალლა ასწიეს. ისინი უკვე ყველაფერს მიხვდნენ. ლეილამ კი
ისევ სიცილით თქვა:

— 'ჰო და იქ ბევრი კარგი მოთხრობა და ლექსია დაბეჭ-
დილი, ერთი ლექსი ზეპირადაც დავისწავლე...

— არა, ტყუილია, იქნებ წაიკითხე, მაგრამ ზეპირად არ
გეცოდინება! — შეაწყვეტინეს ბავშვებმა სიტყვა.

— ყური მიგდეთ, ზეპირად გეტყვით:

„სად არიან, სად გაფრინდენ
ფრინველები, რომ არ ჩანან!
წვიმს, აცივდა, ატალახდა
შუკები და სოფლის შარა.
და ეზოში დიდი მუხა
საკოდავად დგას და ტირის,
დიდმა ნაძვმაც მოიწყინა,
არის უკვე ზამთრის პირი“.

ბავშვები ერთად აყიყინდნენ და ლექსი შეაწყვეტინეს.

— მართლა უსწავლია, გვაჯობა! — გაისმა ყველაზე წინ
თინას ხმა.

— ჩვენც ვისწავლით, — დაუმატეს ბავშვებმა დარცხვენით.

2

გაზაფხული დაიწყო.

მზიანი დღეებია.

ტფილისში გლეხები ადრე ჩამოსულიყვნენ. მათ გასაყიდად
ჩამოეტანათ სოფლური ნაწარმოები. სკოლისაკენ ხტუნვით
მიმავალ ბავშვებს მხოლოდ ხილეულობა აინტერესებდა.

სოფლელი დედაკაცები ისხდნენ ქუჩის ნაპირებზე და წინ ელა-
გათ ჩურჩხელები, ვაშლები და ზოგს კიდევ სხვა ხილეულობა.

— რომ ფული მქონდეს, ჩურჩხელას ვიყიდდი, — თქვა ლეილამ.

— მე სამი შაური მაქვს, მაგრამ რას მეყოფა, — უპასუხა თინამ,
 — სამ-სამი შაური ხომ ყველას გვექნება, — გაიმეორეს დანაჩენებმა.

სკოლაში მათ იაფფასიანი ჩაი აქვთ მოწყობილი და ამიტომ მიაქვთ ხოლომე ცოტაოდენი ფული, რომ ჩაი დალიონ.

თინას, ლეილას და სხვებს მართლა აქვთ სამ-სამი შაური. მაგრამ ყველა მათგანის სამ შაურს თავისი დანიშნულება აქვს. ისინი არ ხარჯავენ მას, მივლენ სკოლაში, იქ ჩაის დალევენ და მაშინ უფრო კმაყოფილი დარჩებიან.

ლეილა ამაყად მოდის ამჩანაგებს შორის.

მან გაჩმარჯვა, ამიტომაც ყველაზე უწინ მიიბრინა სოფელელ დედაკაცთან, რომელსაც წინ ტომარა გაეშალა და ზედ მსუქანი ჩურჩხელები ჩაემწკრივებია.

— ბები, რა ღირს შენი ჩურჩხელა?

ხნიერმა დედაკაცმა ლეილას რომ შეხედა, მერე წინ დაიხედა მან თავისი გამხმარი, ლამაზი და მსუქანი ჩურჩხელები აქეთ-იქით გადააწყ-გადმოაწყო, რომ ბავშვების ყურადღება კიდევ უფრო მიექცია, ბოლოს შეხედა პატარა გოგოს და ნაძალადევი ღიმილით უპასუხა:

— მანეთი. შეილო!

ბავშვებმა ჯერ ერთიმეორეს შეხედეს და შემდეგ ლეილა ისევ დედაკაცს მიუბრუნდა.

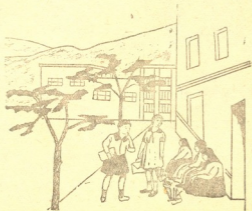
— ბები, ძვირად აფასებ, — უკანასკნელად უპასუხა ლეილამ და გზა განაგრძეს.

— გოგო, რომ ევაჭრები, ფული სად გაქვს? — შეეკითხა თინა. ლეილამ გაიციხა.

— შევაგროვოთ ჩვენი სამ-სამი შაური და მანეთზე მეტი გამოვა.

— არა, არა, ჩემო დაო. ჩემი სამი შაურით სკოლაში ჩაი უნდა დაელიო — უპასუხა თინამ. ლეილაც დაეთანხმა.

მათ ისევ სიცილით და ყიჟინით განაგრძეს გზა.

თხსართულიან სახლებს ძირში წ დასამსხედგანდნე მსაქონ...
 დედაკაცები და თანაც წინ ხილვეულობა უწყვიათ. პატარა ვერაფერს
 ბმა, სკოლისაკენ რომ იჩქარიან, იციან, ვერაფერს იყიდიან,
 მაგრამ დედაკაცებს მაინც აფასებინებენ, მერე ატეხენ სიცილს
 და გაიქცევიან.

დედაკაცები ჯავრობენ.

— უი, ქა, რა მოუსვენარი ბავშვები იზრდებიან, — გადა-
 ულაპარაკა ერთმა დედაკაცმა გვერდში მჯდომს.

— ასეა ბავშვობა, მა რა გგონია, — უპასუხა მეორემ.

— ეპ, შე ქალო, ერთი ჩვენი ბავშვობაც გავიხსენოთ. დიდები
 რომ ვართ, მიტომ აღარ მოგვეწონს, თორემ...
 გამოელაპარაკა მათ მესამე.

ამ სიტყვების შემდეგ მოაგონდათ თავიანთი ბავშვობა და
 სიცოცხლით აღსავსე ბავშვებზე ლაპარაკს თავი მიანებეს.

მათ ისევ თავიანთ პატარა სავაქროს მიხედეს. ჩურჩხელები
 ისევ მზრუნველობით გადააწყვე-გადმოაწყვეს აქეთ-იქით და ყვე-
 ლა გამვლელ-გამომვლელს შესცქეროდნენ თვალებში, რომ იქნე-
 ბა ფასი ეკითხა ვინმეს. მაგრამ ყველანი თავიანთ სამუშაოსკენ
 იჩქარიან და დედაკაცებს ყურადღებას არ აქცევენ.

3

ერთ-ერთი განიერი ქუჩა ორ შტოდ იყოფა. ეს ქუჩები, გრძე-
 ლი და განიერი, მეტად ლამაზად გამოიყურება ლამაზად აწვე-
 დილ ვეებერთელა სახლებს შორის. იმ ადგილს, სადაც ის ქუჩა
 იყოფა, საკმაოდ მოზდილი მოედანია დატოვებული.

მოედანი დილაადრიანად ხალხით გაქვდილიყო. უმეტესობა
 სოფლიდან ჩამოსული გლეხობა იყო.

ისინი დგებოდნენ ფეხის თითებზე, კისრებს იგრძელებდნენ, თა-
 ვებს მალა წევდნენ და იმ პატარა წრისკენ იხედებოდნენ, ხალ-
 ხის შუაგულში რომ იყო, რომელშიც ერთი ახალგაზრდა
 იდგა.

ბავშვებმა დაინახეს თუ არა მოგროვილი ხალხი, თითონაც
 დაინტერესდნენ და მათთან მიიზრბინეს, მაგრამ ვერაფერს შეხე-
 დეს, ამიტომაც მონახეს მალალი ადგილები და იქ მოთავსდნენ.

თინასა და ლეილას სკოლაში დაგვიანების ეშინიათ.

— წავიდეთ, ლეილა, წავიდეთ! — მიმართა თინამ.

— მოიცადე, გოგო, ვუყუროთ, — უპასუხა ლეილამ და მე-
 ტად დაინტერესებული იცქირებოდა წრისაკენ.

— გოგო, ვილაც ფოკუსნიკია, მოვეშვათ, თორემ სკოლაში
 დაგვაგვიანებს მაგის ცქერა.

— მართალი ხარ, თინა, მართალი. მერე, ხომ იცი, დაგვიანებულებს ზარმაცებს ეძახიან, — გააწყვეტინა სიტყვა ლეილა: ისინი მაშინვე ჩამოხტენ მაღლობიდან და სკოლისაკენ მოკურცხლეს,

სკოლის ეზოში უამრავი მოწაფე იყო მოგროვილი. ისინი ზარის ხმას ელოდნენ.

თინა და ლეილა ამდენ მოწაფეებში სირბილით შეიჭრნენ. მათ პატარა მკერდში გულები მოუსვენრად ფართხალებდა.

ისინი დაღლილი მივიდნენ ამხანაგებთან და თან იცინოდნენ. ამხანაგები გაკვირვებული სახით შემოეხევივნენ ირგვლივ და ახლადმოსული გოგონები კითხვებით ააესეს.

— რად იცინი, თინა?

— ლეილა, რად იცინი? — ეკითხებოდნენ ამხანაგები.

— სკოლაში მოვრბოდით და სირბილში ერთმანეთს ვეჯობრებოდით, აი რატომ ვიცინით, — თქვა ლეილა.

ზარის წკრიალი გაისმა, და ბავშვებმა თავის ადგილებს მიამშურეს.

ლავრენტი კიკინაძე.

დილით, როცა მზემ სხივებით
ჩამობანა ღრუბლებს პირი,
დედამ ნონა გააღვიძა,
შეუსრულა დანაპირი.

უთხრა: „ადექ, ტანთ ჩაიცვი,
გამოცოცხლდი, ძილი კმარა,
თუ კი მოხვალ დღეს მინდორში,
მოემზადე, ცელქო, ჩქარა!“

ნონაც ახტა, ტანთ ჩაიცვა,
დედას გაჰყვა სიხარულით,
კოლექტიველ სხვა ქალებთან
მიდის მინდვრად სიყვარულით.

ჰა, მინდორიც, ნელი სიო
აქ აღელვებს მწვანე ყანას,
სად მწყერები დაგოგავენ,
უმღერიან ჯეჯილს ნანას.

ყანას ხალისით მოედვენ
ბრიგადები დარაზმული,
აკილებენ მწვანე ბალახს,
და შრომაში ხარობს გული.

ნონაც შრომობს, არ ჩერდება,
თითქოს იყოს დიდი ქალი,
და მალიმალ მუშებისთვის
მოაქვს წყაროს ცივი წყალი.

ზოგჯერ პებლებს ებარება,
როცა დამჯდარს დაიგულებს,
ხან ათასფერ ყვავილებით
კონაფს კობტა თაიგულებს.

6. შევლიძე.

მამუკას

ცყუიღები.

ბაბუა მამუკას ყველა იცნობდა ჩვენს სოფელში, ასე გასინჯეთ, ძალღებიც კი. მეზობლებში სიარული უყვარდა, განსაკუთრებით სადილობის ხანს. როდესაც რომელიმე ეზოში დინჯად შეაბიჯებდა და ეზოს ნაგაზი უცნობ დაუპატოყებელ სტუმრისაკენ ღრენით გაქანდებოდა, ის ოდნავადაც არ შეკრთებოდა, ერთხელაც არ მოუქნევდა ძაღლს თავის განუყრელ თანამგზავრს — ბლის ჯოხს, რადგან იცოდა, რომ ქოჯაკი მოახლოვების უმაღლვე უკან გაბრუნდებოდა და წკმუტუნითა და კულის ქნევით ამცნობდა პატრონს: — აბა, ახალი ამბების მრასასმენად მოემზადეთ, მამუკა მოდისო.

ახირებული კაცი იყო ბაბუა მამუკა: მთელი ზაფხული თეთრი პერანგისამარა დადიოდა გულგადაღელილი. თავზე ნაქრის ფარატინა ქუდი ეხურა მზის საჩრდილებელად. მკერდზე ფართოდ დაყრილი წვერი ძლიერ ამშვენებდა მის დაქლაქა სახეს. გაცინებისას კბილებს წვერ-ულვაში უფარავდა და მხოლოდ თვალღებში შეატყობდით, რომ იცინოდა.

ქრისტეშობა
1913

ერთი პატარა ქობი ედგა სოფლის თავში, განმარტობით, და შიგ ორნი ცხოვრობდნენ: ის და ბუზარა. ბუზარა ისეთივე ადამიანი იყო, რომ პატრონის გარდა ეზოში ფრინველსაც კი არ გააქაქებდა. მამუკას, როგორც გამოცდილ მებაღურს, გავარდნილი ჰქონდა სახელი ახლომახლო სოფლებში. როდესაც რომელიმე მეზობელს სტუმარი ეწვეოდა, სასწრაფოდ აფრენდა ბავშვს მამუკასთან და დააბარებდა:

— დედამ შემოგიფარა, სტუმარი მეწვია და, ჩემო მამუკა, წახანდელი დაჭერილი თევზი გექნება, გამომიგზავნე და რაც გინდა გადამახდევინეთქო.

მამუკას თევზი მუდამ ჰქონდა ასეთი მეზობლებისათვის, ნ—ნ ღერ მოუხარშავ წვერა თევზს დააწყობდა თევზზე და გაუგზავნიდა უსასყიდლოდ.

— წეიღე, ფულს რავა გამოვართმევ, შენგან მაინც პატივ-ნაცემი ვართქო, — დააბარებდა, და ბავშვიც გარბოდა სიხარულით, სამაგიეროდ მამუკა ნ—ნ-ჯერ მაინც ისაღილებდა ამ პატივსაცემ მეზობელთან.

თევზაობა უფრო დამლამობით უყვარდა: როდესაც მოწმენდილ ცაზე სავსე მთვარე მოცურავდა, ის სათევზე კალათს დაიკიდებდა, აიკრეფდა ხელში ბადეს და ჩუმად ჩაივლიდა სოფელზე. მდინარე ძირულა, რომლის ხშირი სტუმარიც მამუკა იყო ხოლმე, ჩვენს სოფელს სამხრეთ-აღმოსავლეთით ჩაუდის. ამ მდინარის ბუტბუტსა და თევზის დაჭერის სურვილს ხშირად მამუკა ისე გაუტაცია, რომ საღამოს წასული შინ მხოლოდ მზის ამოსვლისას დაბრუნებულა. ჩვეულებრივ კი განთიადზე ბრუნდებოდა, მაგრამ ისეთი შემთხვევა არასოდეს არ ყოფილა, რომ კალათი ნახევრამდის მოყრილი მაინც არ მოეტანოს.

სადილობამდის ოთახში ტრიალებდა: ხან ბადეს კერავდა, ხან ბაღს ბარავდა, ასუფთავებდა და ხან ტანსაცმელს ირე-

ცხდა. სადილობისას კი სოფელს დაჰყვებოდა და თითქმის ყველა მეზობლებს ინახულებდა.

2.

მე ძლიერ მიყვარდა ბაბუა მამუკა, ნამეტურ იმიტომ, რომ გასაოცარი ამბების მოყოლა იცოდა თავისი ცხოვრებიდან. იმ დღესაც (აღარ მახსოვს, რა დღე იყო) სწორედ სადილობის დროს შემოგვიარა, მაგრამ რადგან სადილი დავასწართ, ამიტომ ბებია ასინეთმა მოსვლის უმალვე მიამხა:

— ბიჭო, მამუკა, შენ არც სიმაძრი გყოლია და არც სიდედრი! რაღა სწორედ სადილის გათავებისას მოხვედი.

— აბა! — განკვიფრებით წამოიძახა მამუკამ ისეთნაირად, რომ ჩვენ ყველას სიცილი აგვივარდა.

— არა, მე ისე შემოვიარე... ეს ბოვშეები მიყვარან და ვიფიქრე, ვუამბობ რასმე მეთქი.

— გვიამბე, ბაბუა, გვიამბე! თევზის ანგელოზის შესახებ გვიამბე, — შევებვეწეთ მე და ჩემი პატარა და.

— ჰო და ის მინდოდა მეთქვა, — დაიწყო მან ათჯერ მოყოლილი ამბავი, რომ ყველა ცხოველს თავისი ანგელოზი და ეშმაკი ჰყავს. თევზსაც, რა თქმა უნდა. აგერ ოცი წელია ვბადებობ, ამ ჩემ დასივებულ ფეხებს ხომ უყურებთ?! წყალი ამ საქმეს კიდევ ვერ მიზამდა, რომ ეშმაკები არ მყავდნენ გადაკიდებული. თევზს რომ ვეღარ მაცლიან ხელიდან, ახლა გადაწყვიტეს ავადმყოფობით დამრიონ ხელი, მარა ვერ მივართვი ჯერჯერობით. ვენაცვალე ანგელოზებს, თუ იმათ მოასწრეს წყალზე გადაფარება, დაადექი და ხვეტე თევზები, მამუკა!

— გინახავს, ბაბუა, ეშმაკი? — ვკითხე მე გაკვირვებით.

— ბიჭოს, რაღა არ მინახავს! — ისეთი დაბეჯითებით წარმოთქვა, თითქო მართლა ენახა და მასთან ერთი კვირა ექეიფა.

— რაღა არ მინახავს! ერთხელ, ბადე რომ გადავაგდე შევხედე და რაღაც შავად ზედ ამოეფარა ნისლივით. გამოვწიე ბადეს და ერთი ლიფსიტაც კი არ გამოჰყვა. დამნავსა, იმ ლამეს აღარაფერი დამიჭერია.

ასე, ბაბულებო, ახლა ეს იყოფინეთ და ხვალ კიდევ უკეთესს გვიამბობთ, — დაათავა დინჯად, ხელში წასაბიჯი აიღო, ბებია ასინეთს მშვიდობით ყოფნა უსურვა და ჭიშკრისაკენ გასწია.

ხშირი იყო ხოლმე ასეთი ღუებები. ჩვენ, ბავშვები, დარწმუნებული ვიყავით ეშმაკებისა და ანგელოზების არსებობაში და გულით გვინდოდა გვენახა ისინი.

მაისის დროა, როცა თევზი იწყებს გამრავლებას: მონახავს გაშლილ ფონს, სადაც რიყე და ქვიშაა, და იქ ყრის ქვირტის. ამ დროს სწორედ ერთ ადგილას იმდენი თევზი იყრის თავს, რომ ხელითაც კი შეიძლება მისი დაჭერა. იმერეთში ამას „თევზის ტობვას“ ეძახიან. ტობვა რომ დაიწყებოდა, მთელი სოფელი გაძდებოდა ხოლმე თევზით.

ჩვენი სოფლის ბოლოზე ერთი კარგი სატობავი ადგილი იყო, რომელიც სოფლის საკუთრებას შეადგენდა. ამ ადგილს, „ნაწისქვილარს“ ეძახდნენ. ყველას ჰქონდა უფლება იქ დაჭერილი თევზიდან წილი მიეღო, ვინც კი დაჭერას დაესწრებოდა. მებაღურებს გული მოსდიოდათ, რადგან, წესის თანახმად, იძულებული იყვნენ, სატობავზე ბადით დაჭერილი თევზი უბაღურებისათვისაც გაეზიარებიათ. ტობი ლამდამობით უყურო ბევრი მოდიოდა, და ხალხიც მთელი ღამე იქვე, სატობავის ახლოს ისხდა და ელოდებოდა.

ერთ საღამოს მამა გვიან დაბრუნდა ვენახიდან. თოხი მარანში შეიტანა და დედაჩემს დაუძახა:

— ერთი პატარა ხელკალათა გამეიტანე, ამაღამ სატობავზე უნდა წავიდე.

სატობავის გაგონებაზე მე ყური ვტკვიტე.

— მეც წამიყვანე, მამილო, გენაცვალე! — ვუთხარი და მუხლებზე მოვეხვიე.

— რო დაგეძინოს ცივ რიყეზე და გაცივდე?

— არა, არა, მამიკო, არ დავიძინებ, მეც უნდა დავიტირო თვეზი, წამიყვანე!

— კაცო, ბოვში არ გამიცივო! — მოგვაძახა დედამ, როცა ჩვენ ის ის იყო ქიშკარში გამოვდიოდით.

4

მთვარიანი ღამე იყო. სატობავზე ცხრაოდე კაცს მოეყარა თავი. ზოგი პაპიროსს წევდა, ზოგიც მხართეძოზე წამოწოლილ მამუკას შემოსეოდა გარშემო და მის საგმირო ამბავს ისმენდა.

— ჰო და, ის მინდოდა მეთქვა, ერთხელ, გათენების ხანს, სწორედ ამ ადგილას ვისროლე ბადე. ვისროლე თუ არა, გაღმით სილაზე რალაცამ გაეღვა. გავიხედე და რას ვხედავ: ანგელოზებს დილიჩანი გაუბამთ და დააქენებენ. თან რალაცას გაურკვეველად ყვირიან. ეს კი კარგად გავიგონე: მოსწი ბადეს, მამუკა, მოსწი, შენიაო. გამოვწიე და რას ვხედავ: ბადე გატენილია თვეზით. გავავსე კალათა და აღარც მისვრია მეტი, სახლისაკენ გავსწიე. ანგელოზებიც გაქრენ.

— კარგია, მამუკა, მოიცა, ტყუილებით ნუ გამოგვიქედე ყურები, ბოვში არ დამიფეთო, — უთხრა მამაჩემმა სიცილით.

— აგვიკიდა, აგვიკიდა გუდით ამდენი ტყუილი, — ყრულ ჩაილაპარაკა ვილაცამ.

— რა ვიცი, კაცო, ღამლამობით მე ქე დავდივარ, მარა რალა მე არ შემხვდა ეს ოხრები, — დაუმატა სერაფიონმა და კისერი მოიქექა.

— მე ქე გითხარით და თუ არ დამიჯერებთ, თქვენ კარგად იყავით, — წყენით თქვა მამუკამ და ცერზე ყალიონი დაიბერტყა.

— ერთი დავხედო სატობავს, თვეზი ხომ არ მოსულა, — დაუმატა და წყლისაკენ გაემართა. უკანვე რომ მოდიოდა, მთვარის შუქზე მართლა ისეთი შეხედულება ჰქონდა, რომ მე ის ეშმაკი მეგონა, რომლის შესახებ თითონ უამბია ხოლმე. ცოტა არ იყოს შიშნარევი მამაჩემს ჩაუუჯექი კალთაში.

— ამაღამ თვეზის სინსილა არ მოვა, წყალს ეშმაკი დაპატრონებია, — დარწმუნებით გვითხრა მამუკამ და ბადეს ხელი წამოავლო.

— მოიცა, კაცო, სახლში რა მიგაჩქარებს? პატარა ხანს ვუყუროთ და თუ არ მოვა, მერე წავიდეთ, — უთხრეს აქეთ-იქიდან, და მამუკაც დაჯდა.

მის სიხარულის საზღვარი არ ექნებოდა, რომ იმ ღამეს მისი საიდუმლოება არ გამჟღავნებულყო: „სატობაზე, ალბათ, ვერც იცნობოდა და თევზებს აღარ უშვებს“ — გაიფიქრა მამუკამ, როცა წელან წყლიდან უკან მოდიოდა. „მაკათ, ვერც ახლა დაგარწმუნებთ რომ წყალზე ეშმაკია? — ამბობდა გულში და ფიქრობდა ბადეში გველი არ მოეყოლებია, ცოტა ხნის შემდეგ რომ ისროდენ.“

ხუთი წუთის შემდეგ მამუკამ და სერაფიონმა ბადეები აიკრიფეს ხელში: „რაც იყოს, ვესროლოთ“. ჩვენც ხელებდაკაპიწებული მივყევით უკან. წყლის ნაპირას რომ მივედით, მამუკამ გაურკვეველი პუტუნი დაიწყო:

- ჰე... პაპაშა, პაპა! წადი აქედან... წადი!
- ვის ელაპარაკები, მამუკა?
- რაფა, თქვენ ვერაფერს ხედავთ ახლა? — იკითხა გაცხებით.
- ვერაფერს. რა არის?
- რა და აი წყალზე რაღაც შავად ნისლივით რომაა გადაფარებული.

ეტყობოდა, ბაბუა მამუკა ცრუობდა: წყალზე არაფერი არ იყო გადაფარებული. მთვარის შუქზე შეხეები ოქროსფრად ბზინავდა. ბადე ესროლეს და დანარჩენებიც ფონში ჩაცვივდენ. მეც მამაჩემს მივყევი. ფეხზე ერთი ღერი ლიფსიტა გამეჩახუნა და ისიც გამექცა.

ბაბუა მამუკა მოტყუვდა: თუმცა ბადე შორს ისროლა, მაგრამ გველი სწორედ მის ბადეში მოექცა.

— არიკა, მიშველეთ, ქვები! — დაიუვირა და ყველანი ბადეს გარს შემოეხვიენ და ნახეს, შიგ უშველებელი გველი იხლახნებოდა. ქვები დასცხეს და იქვე მოკლეს. მამუკას კი ტყუილებისათვის სიცილი დაეყარეს:

— ხა-ხა-ხა! ეგ არის, მამუკა, შენი ეშმაკები და ანგელოზები, თევზს რომ გვიფრთხობდა?! — ეკითხებოდენ აქეთ-იქიდან, და მამუკაც მტყუანივით იღგა და თითქოს ელოდა, ახლა კიდევ რას მეტყვიანო.

5

ერთი საათის შემდეგ ბადეები ხელახლა ისროლეს. მათ სიხარულის საზღვარი არ ჰქონდა, როცა თევზებმა ფონში მხაფუნე ატეხეს. ზოგი მათგანი ისეთი დიდი იყო, რომ კინაღამ ბადის ცა გაიხა. ხელითაც ბევრი დაიჭირეს. მე კი ვერცერთს ვერ მოვასწარი ხელი. ბადეები გატენილი გამოიტანეს ნაპირზე. თევზები გაყვეს და წილი მეც მარგეს.

მე და მამა განთიადზე მივედით შინ, თევზით სავსე ხელკა-
ლათით. სიხარულით იმ ღამის უძილობა არც კი შემინწევია:
რომ დავწეკი, სულ თევზებზე და ბაბუა მამუკაზე ვფიქრობდი.
„რა მატყუარა კაცი ყოფილა ბაბუა მამუკა! აწი აღარცერთ
ზღაპარს აღარ დავუჯერებ“.

გიორგი კალანდაძე.

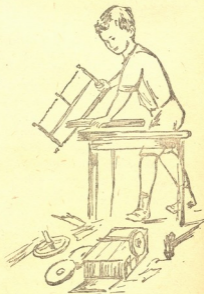
ამასწინათ, როცა კარლო
სახლში დარჩა მარტოდმარტო,
გადაწყვიტა გააკეთოს
თვითმავალი კოხტა ავტო!

მოიფიქრა გეგმა ზუსტად
და შეუდგა მძიმე შრომას,
გულში ფიქრობს: „ეს სჯობია
ცელქობას და თამაშობას.“

გაეკეთებ ავტოს ისეთს,
გაეკვირვებ რაზმში ყველას!
იმედი მაქვს, გარჯის შემდეგ
მოვიპოვებ გამარჯვებას.

თუმცა დიდი საქმე არის
გააკეთო კაცმა ავტო,
ამავე დროს ჩვეულებრივ
არც სხვა საქმეს უღალატო.

ლაპარაკი და ოცნება
ადვილია ბევრად უფრო,
ვიდრე ის, რომ ბრძოლა-შრომით
რთულ ტექნიკას დაეუფლო!“

ამ განზრახვით ჩვენი კარლო
რახანია მიხანს ებრძვის,
დაამზადა ნაწილები:
თვლები, საქმე, მუხრუჭ-ღერძი.

ძრავი არის ახლა საქმე,
დანარჩენი სულ მზად არი,
რომ დაიძრას, აგუგუნდეს
ჩვენი კარლოს თვითმავალი.

ჰა, ძრავიც ხომ დაასრულა,
გამოაწყო თავის რიგზე,
დაქოქა და რასა ხედავს:
აგუგუნდა ავტო მყისვე!

ამ ამბავმა მეგობრებში
გააკვირვა თითქმის ყველა,
ვინ იტყოდა, მას შესძლებდა
პიონერი თითის ხელა!

ხალა კარლოს კოლექტივში
ამ საქმეში არ ჰყავს ტოლი,
ამიტომაც მას ვუწოდეთ
ჩვენი რაზმის ელისონი!

ალ. ბილანიშვილი.

ა ლ ე კ ო

ხვალ პირველი მაისია.

შინ ფუსფუსია, ყველა საზეიმოდ ემზადება, აივანზე ნოხებს
და წითელ ღროშებს კიდებენ.

ბებია მ ახალი სამოსი დააწყო სარეცელთან.

— რად მინდა? ყველა მხიარულია, მე კი...— ფიქრობს ალექო.
დედა სალამოს საზეიმო კრებიდან მხიარული დაბრუნდა.
ის მოეხვია ალექოს და მიახარა:

— დამკვრელი ვარ, დამაჯილდოვეს. შენ, ჩემო ბიჭიკო, რით
მახარებ, ფრიალი რამდენი გაქვს?

ალექო საბანში გაეხვია. დედა მიუხვდა და გასცილდა. ცო-
ტა დაგვიანებით მამაც მოვიდა.

— სონა, მომეხმარე, საზეიმო ტანისამოსი დამიმზადე, ხვალ
ნ საათზე გავალთ ქალაქში, — მიმართა ცოლს.

დედ-მამამ საზეიმო ტანისამოსი მოიშადა.

— სონა, ალექოს საქმეები როგორაა? რად არ უწყევია ოქ-
ტომბრელის ტანისამოსი? მაგრამ შარშანდელი გამეორდა, პო?

დღეა ღუმდა.

დღეს დიდებას გამოუცხადეს, რომ ალექო სასწავლებლი-
დან გარიცხულია.

ახლა ალექო უკვე მიხვდა, თუ როგორ უშხამავს სახეობა
მხიარულებას მშობლებს.

„ახია ჩემზე“ — ფიქრობს ალექო.

„ვინ იცის, რას ფიქრობდა მამა, მე კი...“

წამდაუწუმ ეკითხებოდა თავის თავს უხმოდ ალექო.

დაღლილი მშობლები მოსვენებას მიეცენ.

ჩაემინა ალექოსაც.

ოთახში დილით ადრე შემოიჭრა ავტომობილის ხმა, ამას-
თან ერთად ოთარიკოს ლაპარაკიც გაისმა.

ალექო შეიშმუნა. აგერ-აგერ ოთარიკოს მამა სოსოც გა-
მოჩნდა.

— შალვა, გააღვიძე ალექოც, წავიყვანოთ. ჩემი ოთარიკო
სამაგალითო ოქტომბრელია, ფრიადზე სწავლობს, ადრე დგება
და მასწავლებლებიც აქებენ. ახლა დემონსტრაციაზე მიდის.

— ალექო, წამოხტი! — შესძახა სოსომ.

— ალექომ ტირილი დაიწყო. ის მიხვდა თავის დანაშაულს.

რამდენიმე წუთის შემდეგ ალექო ჩაცმული იყო და თავჩა-
ღუნული იდგა.

ალექო, რა გატირებს? — შეეკითხა მამა.

— მამა, მე ვერ გაგიმართლვ იმედი, დამნაშავე ვარ. აღარ
ვიხამ...

* * *

გათავდა პირველი მაისის ზეიმი.

ალექო აღფრთოვანებულია. მან ბევრი რამ ნახა: მუშა-მოსამ-
სახურენი, წითელარმიელნი, მეზღვაურნი, მფრინავები... ლამაზად
მოდიოდნენ ფიზკულტუროსნები.

ალექო მივიდა საწერ მაგიდასთან და დაწერა:

„დღეს პირველი მაისია...“ ის უცებ შეჩერდა, მას მოაგონ-
და ერთი ორატორის სიტყვა, და კიდევ სხვა ბევრი რამ, მერე
ისევ წერა განაგრძო.

„ამ დიადი დღესასწაულის აღსანიშნავად ვდებ ხელშეკრუ-
ლებას: დილით ყოველთვის ადრე ავდგები, სასწავლებელში
არ დაღვივებ, გაკეთილის დროს ვიქნები ყურადღებით, აზმა-
ნაგებში ვიქნები ზრდილობიანი, ქუჩაში ვივლი ისე, როგორც
გვასწავლა ძილიციიდან მოსულმა ძიამ. ვიმუშავებ ოქტომბრელ-
თა კოლექტივში და შევასურულებ ყველა ვალდებულებას. მინ
მოსვლისას დავიბან ხელებს, ვისადიდებ და შევუდგები მეცა-
დინეობას.

ვისწავლი კარგად და გავახარებ მშობლებს.

ალექო“.

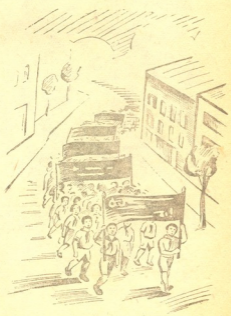
თ. მოდებაძე.

წითელ დროშით
 აგუფად, ერთად
 დიდის მწყობრი
 პიონერთა;
 ყველგან
 შვება-ხალისია:
 დღეს პირველი
 მაისია!

ხალხი მღერის:
 — გაუმარჯოს
 წითელ დროშის
 მალლა ფრიალს,
 გაუმარჯოს
 ჩვენი ქვეყნის
 აყვავებულ
 ინდუსტრიას!

ლალო გეგექორი.

გაზაფხული იყო.

კოლმეურნეები ხვნისთვის ემზადებოდნენ. კოლმეურნეობის თავმჯდომარე პეტრესთან მივიდა მოხუცი არხიპი და წყნარად უთხრა:

— მოდი და ხელით დავთესოთ პური, რომოცაი წელიწადია ხელით ვთესავ და ახლა აეროპლანით თესვა გამოიგონეთ... ვინ იცის, რანაირად დათესავს აეროპლანი...

პეტრემ გაიღიმა და უთხრა:

— არაფერია, არხიპ, აეროპლანი გაჯობებს, დამიჯერე.

მერე მიუბრუნდა იქვე მდგომ ორ ბიჭს და უთხრა:

— ვასკა და სანკა, კოლმეურნეობამ თქვენ დაგნიშნათ მესიგნალეებად. წითელ ალამს დაიკერთ ხელში და დადგებით ჩვენს ყანის ორივე ნაპირას, ერთმანეთის პირდაპირ.

— რატომ? — იკითხა ვასკამ.

— რატომ და ავიატორი რომ დაინახავს თქვენ წითელ ალმებს, მიხვდება — აი ამ ალმებს შუა არის ის ყანა, რომელშიც უნდა მე დაეთესო.

— კარგი, კარგი! — დაიძახეს ბავშვებმა, დაავლეს ხელი თითო-თითო ალამს და გაიქცენ...

დგანან ბავშვები თავ-თავის ადგილას, მალლა უჭირავთ წითელი ალამი, აეროპლანი კი არა ჩანს.

დაიღალა ვასია, დაუშვა ალამი.

ამ დროს მოისმა რაღაც ბზუილი და მალე გამოჩნდა შორს, ცის სივრცეში, აეროპლანი, რომელიც თანდათან დიდდებოდა, და მასთან ერთად დიდდებოდა მოტორის ხმაურობაც.

აეროპლანი მალე გაუსწორდა კოლმეურნეობის ყანას, და ვასიამ იგრძნო, რომ ციდან რაღაც ცვივოდა. აი, მას დაცვა თავზე, ცხვირზე, პირშიც კი ჩაუვარდა.

— ხორბალი! — დაიყვირა ვასკამ. — თესავს, თესავს!

მარფლაც, აეროპლანი სწრაფად თესავდა, და ბავშვების სიხარულს საზღვარი არ ჰქონდა.

ცოტა ხნის შემდეგ აეროპლანმა რაღაც ფურცლები გადმოყარა. გამოიქცენ დიდები, პატარები, რომ ენახათ, თუ რა ეწერა შიგ.

— ავიაცია ეხმარება სასოფლო მეურნეობას, — წაიკითხა ვასიამ ხმამაღლა...

* * *

მშვენიერი დილაა. ვასიამ სიზმარში უკვე იფრინა, ახლა კი თვალებს ისრესდა ახლადგამოღვიძებული და საშინლად ნაწყენი იყო, რომ ეს მხალოდ სიზმარი ყოფილა.

ოჰ, რა კარგი იყო აეროპლანით სეირნობა!

ახლა კი... ზის ლოგინში და გაბუტული მისჩერებია ლურჯ ცას. შორს მოჩანს ვერცხლის ლენტვიით გაჭიმული მდინარე, მდინარის იქით კი ის არის, ის დიდი ფრინველი, რომელიც ამაყად დაფრინავს ცაში...

დილის გრილმა ნიავმა საესებით გამოათხიზლა ვასკა.

ჩიტების ქლურტული იკლებდა არემარეს...

ბელურები შეშლილებივით დახტოდენ ჰყლოპინით...

— არა, უეჭველად უნდა გავფრინდე, უნდა გავფრინდე! — მტკიცედ თქვა ვასკამ და საჩქაროდ ჩაიცვა. ამ დროს სანკამ შემოალო კარი.

— წამო, ვითამაშოთ.

— არ მცალოია მე სათამაშოდ, უნდა გავფრინდე...

— რაო, რაო?
— რაო და უნდა გავფრინდე!
სანკამ გადინარხარა და კარში გავარდა, რომ დანარჩენი ბავ-
შეებისათვის ეთქვა ჩოფურა ვასკას ამბავი.
— ბავშვებო, ჩოფურა მიფრინავს! — მოისმა ეზოდან სანკას
ხმა, გაბრაზებული ვასკა კი ფანჯარაში გადახტა და სირბილით
გაეშურა მდინარისაკენ.
ბავშვებმა დაინახეს ის და ყვირლ-ხივილი ატყებეს:
— ეი, ჩოფურა მიფრინავს!
— მიფრინავს!
— მიფრინავს!

— ჩოფურ, არ გაფრინდე, ბებიაშენი ნუ მოგიკვდება...
 ვასკას კი არაფერი ესმის. ის მირბის მდინარისაკენ... გადგე
 მეორე ნაპირას, შეეხვეწება ავიატორს, იფრენს, უშეკველად
 რენს... სანკას და სხვა ბავშვების ჯიბრზე მაინც... აბა მაშინაც
 გაბედონ და კიდევ დაუძახონ „ჩოფურა“! აეროპლანიდან გად-
 მოპყვირებს სანკას „სანკა ყიყლიყო“ და ენასაც გამოუყოფს!
 მაშ!

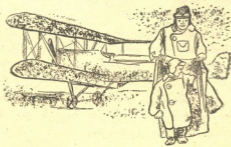
მირბის, მირბის ვასკა საოცნებო ფრინველისკენ..

***

— ბიძია, შენ დათესე ჩვენი ყანა?
 — ჰო, მე დათესე.
 — ჰოდა ალამს რომ გიქნევდი, ის მე ვიყავი! — უთხრა ავია-
 ტორს ისეთი ხმით, თითქოს ეუბნებოდა:
 — ხომ ხედავ, რა ყოჩალი ვარო!
 ავიატორმა თავზე გადაუსვა ხელი.
 — ჰოდა ეს ვერ გავიგე მე: ხორბალი საიდან ცვივა, გატე-
 ხილია შენი აეროპლანი?
 ავიატორმა გადაიხარხარა და აჩვენა ის მილი, საიდანაც
 ცვივა ხორბალი აეროპლანიდან.
 — ბიძია, ეს ადგილი ვილასია? შენ დაგყავს ვინმე? — ფრთხი-
 ლად ჰკითხა ვასიამ და ცალი თვალით გადახედა დასაჯდომ
 ადგილს.
 — ჰო, თუ მძიმე კაცი არ არის, ხანდახან დამყავს კიდევ.
 — იცი, ბიძია, სუყველა ბიჭს უკვირს ჩვენს სოფელში, ისე
 მსუბუქი ვარ მე. ძალიან, ძალიან მსუბუქი ვარ! წმინდა წონა
 ფუთნახევარიც არ არის, ერთი კილო მაკლია...
 — ხა-ხა-ხა-ხა! — ვერ შეიკავა თავი ავიატორმა, — მაშ შენი
 წმინდა წონა... ხა-ხა-ხა! ყოჩაღ, ბიჭო, ყოჩაღ!
 მოიცა, ეს შენი ფეხსაცმელი...

— ფეხსაცმელს გა-
 ვიხდი! — წამოიძახა ვა-
 სიამ და დადუმდა, და-
 დუმდა და ნაღვლიანად
 ამოიოხრა.

ავიატორი აეროპ-
 ლანის ბინაში შევიდა.
 არა, რანაირად და-
 ითანხმოს ავიატორი,
 რა ქნას?

• ფიქრობს ბიჭუნა, სახე
მოლუშვია, რკინის ფრინ-
ველს კი ფრთებზე გაუშვია...
და თავისკენ იწვევს მას: მო-
ლი, ჩაჯექი, გაგაფრინო!

— მიფრინავს, ჩოფურა
მიფრინავს! — გაახსენდა მას
ამხანაგების დამცინავი ყი-
ჟინა და აენტო...

— არა, უნდა გავფრინდე!
მაგრამ როგორ?

ამ დროს ავიატორმა რა-
ღაც ტანისამოსი გამოიტა-
ნა. სათვალეებიც გაეკეთე-
ბია...

— ეს ტანისამოსი... ვის-
თვისაა?

— ერთი მეგობარი მო-
ლის ჩემთან, ძალიან მსუბუ-
ქია...

„ვაიმე, ახლა კი წახდა ჩემი საქმე“ — გაუელვა ვასიას. „თა-
ვისი მეგობარი მიყავს“...

უხმოდ მოტრიალდა ვასია. თვალეებზე ცრემლები მოადგა,
თავს ძლივს იკავებდა...

— სად მიდიხარ? უნდა ჩავსხდეთ.

ვასიამ უნდობლად შეხედა ავიატორს.

— მეგობარი? — თქვა მან, მაგრამ პასუხს აღარ დაუცადა
და თვალის დახამხამებაში მივარდა აეროპლანთან.

ერთი წუთის შემდეგ ის ამაყად იჯდა მგზავრის ადგილზე,
ღვედით მიმაგრებული, და სასაცილოდ აფართხუნებდა ტყავის
პალტოს გრძელ სახელოს. თვალეებზე დიდი ამობურცული სათვა-
ლეები ჰქონდა.

საშინლად დაიღრიალა მოტორმა, და ვასიამ იგრძნო, რომ
მინდორი ნელნელა უკან წავიდა. წამოიყვირა ვასიამ, მაგრამ
თვითონაც ვერ გაიგონა თავისი ხმა. სათამაშოებს დაემსგავსენ
შენობები... აეროპლანი სულ მალლა-მალლა მიდიოდა.

აი, გამოჩნდა ვასიას სოფელიც. აეროპლანი დაბლა დაეშვა.
კოლმეურნეები ჯგუფად იდგნენ და ზევით იცქირებოდნენ. აი
სანკაც, ალამი უჭირავს.

— სანკა! სანკა ყიცილიყო! — დაიყვირა ვასიამ, მაგრამ სანკას არ ესმოდა მისი ხმა.

აეროპლანის დაეშვა ვაკე ადგილას. რკინის ჩიტი გაგროვდა და გაჩერდა.

— გამარჯობათ, კოლმეურნეებო! — დაიძახა ავიატორმა. — ხორბალი სულ გამოილია, ჩაყარეთ.

— ეს ვინლაა თქვენთან? — ჰკითხა მას სანკამ ფრთხილად. სანკას რალაც ეცნაურებოდა დინჯად მჯდომი მგზავრი.

— ეს? ო, ეს ჩვენი უფროსია, — ჩურჩულით უპასუხა ავიატორმა. — ხედავ, სათვალეები აქვს.

„ეს მე ვარ!“ — უნდოდა დაეყვირა ვასიას, მაგრამ ამ დროს ყველამ არხიპისკენ მოიხედა. ის ხელს ართმევდა ავიატორს და ღიმილით ეუბნებოდა:

— ბიძი, ორმოცი წელიწადია მე ხელით ვთესავდი, რას ვიფიქრებდი, თუ აეროპლანით შეიძლებოდა ყანის დათესვა... ერთი ამიხსენი, ბიძი, როგორ თესავს აეროპლანი.

— აი, ეს ამხანაგი აგისხნისთ. ეგ სწორედ იმისთვის არის მოსული, რომ ყველაფერი აგისხნასთ.

მგზავრი ძლივს გადმოვობოდა და სათვალეები მოიხსნა.

— ვასკა! — წამოიძახეს ბავშვებმა.

— ვასკა ჩო... — უნდოდა სანკას დაეყვირა ჩოფურაო, მაგრამ ხმა ჩაუწყდა. ვასკა ჩოფურა აღარ არის, ვასკა ავიატორია...

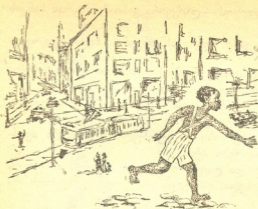
— აი აქ ყრიან ხორბალს, ამას ჰქვია... — დაიწყო ვასკამ ახსნა... ყველა დინჯად უსმენდა მას. დღეიდან მოკვდა ვასკა-ჩოფურა და დაიბადა ვასკა ავიატორი...

გადმოკ. შ. თაბუკაშვილის მიერ.

ამერიკელი ფაბრიკანტები ჯიმს უწოდებენ იმ ადამიანს, რომელსაც არ თვლიან ღირსად თავისი საკუთარი სახელი ატაროს.

„კროუსი“ ამერიკულად ყვავს ნიშნავს. „ჯიმ-კროუსი“ ისინი უწოდებენ ყვავივით შავ მუშას — ზანგს.

პატარა ტომმა კარგად იცის, რას ნიშნავს „ჯიმ-კროუ“. გამოვია თუ არა ტომი იმ შესახვევიდან, სადაც მხოლოდ მუშა ზანგები ცხოვრობენ, იმ ქუჩაში, სადაც ცხოვრობენ და დადიან თეთრი ბატონები, იმავე წუთში ყოველი მხრიდან შეპყვრებენ მას:

— ჯიმ-კროუ! შეხედეთ, ჯიმ-კროუ! გააგ-

დეთ აქედან! — და როგორც კატები, ისე მისდევენ მას პოლიციელები რეზინის ჯოხებით.

ტომმა იცის, რომ მას არა აქვს უფლება ჩაჯდეს ტრამვაიშიუ, თუ შიგ თეთრები სხედან. არ შეუძლია წავიდეს კინოში, თ იქ თეთრები არიან, არ შეუძლია გაიაროს ტროტუარზე, რომელზედაც თეთრები დადიან. არ შეუძლია იმიტომ, რომ ის ზანგია, ის ჯიმ-კროუა. მისი მამა მუშაა, მაგრამ არა ისეთი, როგორც ყველა სხვა. მას იძულებულს ხდიან შეასრულოს ყველაზე მძიმე, ყველაზე ქუჩუიანი და ყველაზე იაფი სამუშაო. იმიტომ, რომ ისიც ჯიმ-კროუა.

ტომს სწავლა უნდა. სკოლაში რომ იაროს, როგორც ყველა ბავშვები დადიან — არ შეიძლება! იმ სკოლაში, სადაც თეთრი ბავშვები სწავლობენ, მას არ მიიღებენ!

ზანგების სკოლა კი მეტისმეტად ცოტაა...

მაგრამ ერთ დღეს რაღაც საკვირველი, რაღაც გაუგონარი რამ მოხდა... დილით, ადგენ თუ არა, მამამ სადღესასწაულო ტანსაცმელი ჩაიცვა და უთხრა ტომს:

— ჩაიცვი შენი ახალი ტანისამოსი. მე და შენ მეგობრებთან უნდა წავიდეთ. მათ თქვენთვის, ბავშვებისთვის, ძალიან კარგი რაღაც მოიგონეს.

„მეგობრები“ შესახებ ტომს მამისაგან არა ერთხელ მოუსმენია, კიდევაც უნახავს ისინი.

ისინი მათთან შინ მიდიოდნენ ხოლმე.

„მეგობრები“ ისეთივე თეთრები არიან, როგორიც ისინი, რომლებიც მას ჯიმ-კროუს ეძახიან და ნადირობენ მასზე რეზინის ჯოხებით.

მაგრამ ეს თეთრები განსაკუთრებულები არიან. ისინი მათ ისე ექცევიან როგორც თანასწორებს და ცდილობენ დაეხმარონ კიდევ. ტომის მამა მათ მუშათა კავშირში ჩაწერეს.

მამამ ტომს მოჰკიდა ხელი და ისინი სწრაფად წავიდნენ.

— აი, ხედავ, — თქვა მამამ, — ჩვენ დავივიანეთ. დღესასწაული უკვე დაიწყო.

სინათლიან ფართო ოთახებში დარბობდნენ და თამაშობდნენ ბავშვები. აქ იყვნენ შავებიც, როგორც ტომია, წითლებიც, ყვითლებიც, თეთრებიც...

ტომთან მივიდა მალალი, მთლად თეთრი დეიდა, თმებიც კი თეთრი ჰქონდა მას.

— გამარჯობა! — უთხრა მან ტომს და აიყვანა ხელში. — რა გქვია?

— ჯიმი, — უპასუხა ტომმა შიშით.

— მას ტომი ჰქვია, — გაუსწორა მამამ, — ტომს ძალიან უნდა სწავლა.

— ძალიან კარგი! შენ ყველა ჩვენ ბავშვებთან ერთად ითამაშებ, ირბენ და ისწავლი. წადი ახლავე მათთან! აი, ისინი ახლა თამაშს იწყებენ და მათ სჭირდებათ სწორედ ერთი ამხანაგი, რომ ყველას თავისი წყვილი ჰყავდეს.

მან ტომი მიიყვანა პატარა თეთრ ბიჭთან და უთხრა:

— აი შენ ამხანაგი, ჯონ! მას ტომს ეძახიან, გაიცანი და ითამაშეთ.

— ტომი! მხიარულად წამოიყვირა ბიჭმა, — მე ბიძაშვილი ყავს, მასაც ტომი ჰქვია. ის სხვა ქალაქში წავიდა, ეშენი მისი მაგიერ იქნები.

ბავშვები წყვილ-წყვილად ხელჩაკიდებული დარბოდნენ. ქუჩებში წითელი დროშებით მოდიოდა დიდი ბრბო მუშებისა. უკრავდა ორკესტრი, და მუშები მღეროდნენ იმის შესახებ, რომ მშვიერი მონები მზად არიან იბრძოლონ, რომ მათ შეუძლიათ თვითონვე გაითავისუფლონ თავი. ბავშვებმა თამაში მიატოვეს და ფანჯრებისაკენ გაიქცენ. დეიღამ ფანჯარა გააღო, და ბავშვებმა დაიწყეს ხელის ქნევა.

— დღეს დღესასწაულია ყველა მუშებისა, — თქვა ჯონმა, — ისინი მიდიან ყველა ქარხნებიდან და ფაბრიკებიდან მოედანზე. იქ კრება იქნება. იქ ილაპარაკებენ სხვადასხვა ქვეყნიდან ჩამოსული მუშები, საბჭოთა კავშირიდანაც კი. შენ იცი, რა არის საბჭოთა კავშირი? ეს ის ქვეყანაა, სადაც არ არიან ფაბრიკანტები, სადაც ხელისუფლება მუშების ხელშია!

ამ დროს დემონსტრანტი მუშებიდან ვილაცამ შეჰყვირა:

— „გაუმარჯოს საბჭოთა კავშირს!“ — და ყველა მუშამ იგივე გაიმეორა. იგივე შეჰყვირეს ბავშვებმაც და მათ შორის ტომმა, რომელმაც გაიგო მხოლოდ ერთი: რომ საბჭოთა კავშირში არ არის ჯამ-კროუ, რომ იქ ყველა ერთია, ისე, როგორც ამ დემონსტრანტებში და ამ სახლში.

თარგმ. ელ — ის.

(არაკი)

დაძმობილდნენ ერთხელ
მელია და მგელი
და მიდიან ერთად,
ნახეს შარა გრძელი.

და მიადგენ გზაში
ერთ პატარა რუსა
(სიგანე იმისი
აღწევს ალაბს ხუთსა).

მგელმა უთხრა მელას
 სიტყვა ამაყური:
 — მოდი და პირობა
 დაედეათ ვაჟკაცური:
 „ვინც გახტება რუხზე
 გაღმა ნაპირს მშრალად,
 ვერგამხტომის შექმა
 ჰქონდეს იმას ვალად“.
 ხელი მისცა მელამ...
 აიწია მგელი,
 გახტა აქით ნაპირს, —
 ბეწვიც არ აქვს სველი.

დაიხია უკახ
 და გაქანდა მელა,
 მაგრამ შუა რუხში ჩაიყურყუმელა.
 თავს დააცხრა მგელი,
 გაათრია ვაღმა:
 — ახლა, ძმაო, უნდა
 დაგაბრუნო წალმა!
 და ამ დროს მოფრინდა
 იქ კოდალა ჭრელი.
 — ხომ კარგად მცოდნია
 დაჭრელება შენი?
 — როგორ? — ჰკითხა მგელმა, —
 აჭრელებ შენ, განა?
 — მაგ ხელობით მიცნობს,
 ძმაო, მე ქვეყანა.
 — მელავ, შეგიძლია

დაკრელება ჩემი?
 — ვითომ, ძმაო, რაში
 შემეშლება ხელი?
 — და მაშ შემინდვია
 ცოდვაც, ძამიკონა!
 — მომიტანე ჩალა
 ოცდაათი კონა!
 შიგ გახვია მელამ
 თავისი ძმობილი,
 მოუქირა თოკი,
 დაღვა შეკოჭილი.
 გაუჩინა ცეცხლი,
 ალმა იბრიალა,
 გვერდებდახრუკულმა
 მგელმა იღრიალა.

— ცოტა მოითმინე! —
 ანუგეშებს მელი, —
 ახლავე იქნება
 გვერდი შენი ჭრელი.
 მგელის „ვაი-ვუი“
 მალლა ცაშდის წვდება.
 „კიდევ მოითმინე!“ —
 მელა ეუბნება...
 და რომ დანახშირდა
 „ამხანაგი“ მგელი,
 მაშინ უთხრა მელამ:
 ახლა ხარო ჭრელი!

გ. ლომთათიძე.

ოქტომბრული

მე მახარებს ძალიან
ეს ქალაქი მზიანი,
წინ მივდივარ პატარა,
ნორჩი ადამიანი.

რა კარგია, როდესაც
მალლა დროშა ფრიალებს,
პიონერთა რაზმების
სიმღერები წკრიალებს.

დღეს თუ ოქტომბრული ვარ
და ნორჩი მაქვს ხელები,
პიონერთა სიაში
ჩქარა ჩავეწერები.

დ. ბერიკაშვილი.

პასუხისმგებელი რედაქტორი: ი. აბაშიძე

პ/მგ. მდივანი: ე. ალასძე.

ხელისმომწვერთა საყურადღებოდ

„ოქტომბრელი“ № 5-6 ეგზავნება ხელისმომწვერლებს № 3-ის ნაცვლად, რადგან № 2-3 „ოქტომბრელი“-ს მთლიანი ტირაჟი არ დაიბეჭდა ტექნიკური მიზეზებისა გამო.

სახელგამის პერიოდსექტორი.

საქართველოს ბ. კ. ო. ცენტრალური ბიუროს და განათლების სახალხო კომისარიატის შურნალი ბავშვთათვის

„ოქტომბრელი“

ყოველმა ოქტომბრელმა უნდა გამოიწვეროს

შურ.

„ოქტომბრელი“

შურნალ „ოქტომბრელი“-ს 1934 წლის ყველა ნომერი დაიბეჭდება სანიტარულ მოთხოვნები, ლექსები, ზღაპრები და გასართობები.